

A Fővárosi Ítéltábla a Kálmán, Szilasi, Sárközi és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - az LL.M. Dr. Mészáros Iván ügyvéd által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a ...Törvényszék 2015. május 28. napján kelt ...25. számú ítélete ellen a felperes által 26. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint 2008. október 2. napján az alperes, valamint az **I. Zrt.**, mint vállalkozók és a **P. Kft.**, mint megrendelő vállalkozási szerződést kötött a **D. Bevásárlóközpont** építési munkáira.

2008. október 3-án az alperes és az **I. Zrt.** között konzorciumi szerződés jött létre a **D. Bevásárlóközpont** építési-kivitelezési munkáinak közös teljes körű megvalósítására. A konzorciumi szerződés 2.1. pontja szerint „a Felek a feladataik teljesítéséért és az azokból eredő kockázatokért külön-külön, egyetemlegesen és korlátlanul felelősek a Megrendelővel szemben”. A Tagok egyetemleges és korlátlan felelőssége kiterjed az összes Alvállalkozási Szerződésre is.

A 2.5. pont szerint a Konzorciumi Tagok az általuk végzendő feladatok alvállalkozóival a konzorcium tagjai által elkészített alvállalkozói szerződéseket köt a konzorcium nevében, vagy saját kivitelezésében teljesíti, a konzorcium által közösen megállapított áron és feltételekkel.

2008. október 4. napján a **D. Bevásárlóközpont** alvállalkozói munkáira az alperes megrendelő és az **I. Zrt.** vállalkozási szerződést kötött a létesítendő bevásárlóközpont és az ahhoz csatlakozó infrastrukturális munkák elvégzésre a 2008. október 3-ai konzorciumi szerződés szerint.

Az **I. Zrt.** 2008. október 30-án faxon küldött levelében rendelte meg a felperestől a **D. Bevásárlóközpont**tal kapcsolatos munkálatokat. Rögzítették a levélben a műszaki tartalmat és a vállalási árat, amely akkor 189.000.000 forint volt.

A felperes az **I. Zrt.** részére 2008. december 10-én kelt szerződéstervezetet küldött azzal, hogy a vállalási árat kiegészítették az időközben megállapodott 82 db pillér összegével, így az alvállalkozói díj 200.000.000 forint + ÁFA-ra emelkedett. A szerződés teljesítése a felperes részéről 2008. decemberében megkezdődött, az első számlát a felperes 2009. január 19-én állította ki.

Mivel az **I. Zrt.** pénzügyi fizetési garanciát igazoló dokumentumot nem bocsátott a felperes rendelkezésére, a felperes a teljesítést 2009. január végén leállította.

Írásban 2009. február 4. napján jött létre alvállalkozói szerződés az **I. Zrt.** megrendelő és a felperes vállalkozó között a **D. Bevásárlóközpont** gyártástervezésére, gyártására, szállítására. A szerződés szerint a vállalkozási összeg 256.800.000 forint volt. A szerződés 3.e. pontja rögzítette, hogy a megrendelő a szerződés aláírásával egyidejűleg a teljes szerződéses összegre vonatkozó engedményezési szerződésben foglaltaknak megfelelően garanciát ad.

Ugyanezen a napon kötött az **I. Zrt.** engedményező és a felperes engedményes engedményezési szerződést.

A 2009. február 4-én kelt alvállalkozói szerződést az **I. Zrt.** 2009. február 18-án véleményeltérési nyilatkozattal írta alá. A szerződő felek közös nyilatkozatban aláírásukkal tanúsították, hogy a véleményeltérési nyilatkozatba foglaltakat kölcsönösen elfogadják. A szerződés csak a véleményeltérést elfogadó jóváhagyó nyilatkozattal együtt érvényes.

A konzorciumi szerződést az alperes a konzorciumi szerződés 8.4. pontja alapján 2009. február 2. napján felmondta. Az alperes és az **I. Zrt.** között 2009. február 26. napján pénzügyi elszámolási megállapodás jött létre.

Az alperes az **I. Zrt.** részére 2009. január 13-án 93.825,56 eurót, 2009. február 4-én 246.442,27 eurót, majd 2009. március 4-én 458.330,90 eurót, összesen 798.598,73 eurót fizetett meg.

Az **I. Zrt.** és a ... Bank Zrt. 2009. január 16-án engedményezési szerződést kötött. Az engedményezés tárgyát képező követelések az **I. Zrt.**-nek az alperessel szemben fennálló mindenkori követelései voltak.

A felperes felszámolója által indított perben a Törvényszék a 2013. március 30. napján jogerőre emelkedett .../31. számú ítéletével megállapította, hogy az **I. Zrt.** „f.a.” felperes és a **F. Zrt.** I. rendű alperes között 2009. február 4. napján kelt, és a **D. Bevásárlóközpont** építési munkáiból származó felperesi bevételek engedményezésére kötött szerződés érvénytelen.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 247.848.889 forint tőke, valamint abból

- 54.648.889 forintnak 2009. február 4-től 2009. április 4-ig a mindenkor jegybanki alapkamat, 2009. április 5-től a kifizetésig a mindenkori jegybanki alapkamat 6%-kal növelt mértékű kamata,
- 123.600.000 forintnak 2009. március 4-től 2009. május 2-ig a mindenkori jegybanki alapkamat, 2009. május 3-tól a kifizetésig a mindenkori jegybanki alapkamat 6%-kal növelt mértékű kamata,
- 69.600.000 forintnak 2009. május 8-tól 2009. július 6-ig a mindenkor jegybanki alapkamat, 2009. július 7-től a kifizetésig a mindenkor jegybanki alapkamat 6%-kal növelt mértékű késedelmi kamata és költség megfizetésére.

A felperes kereseti kérelmét elsődlegesen arra alapította, hogy állította, az **I. Zrt.** és az alperes között 2008. október 4-én létrejött konzorciumi szerződés a Ptk.568.§ (1) bekezdésében szabályozott polgári jogi társasági szerződés. A konzorciumi szerződés 2.1. pontja alapján az alvállalkozókkal szemben a konzorcium tagjainak felelőssége egyetemleges, ez a rendelkezés összhangban van a Ptk.574.§-ában foglaltakkal. Nem vitatta, hogy a konzorciumi szerződés 2009. február 2. napján megszűnt, hivatkozott azonban arra, hogy az **I. Zrt.** és a felperes között 2009. január 19. napját

megelőzően jött létre vállalkozói szerződés, így alkalmazandó a felek jogviszonyára a Ptk.578/A.§ (2) bekezdése, amely szerint a társasági tevékenységből eredő tartozások kiegyenlítése után - lehetőleg természetben - vissza kell adni a tagok vagyoni hozzájárulását.

Kereseti kérelmét másodlagosan a Ptk.321.§ (1), 319.§ (2) és 337.§ (1) és (2) bekezdésére alapította. Állította, hogy a konzorciumi szerződés a Ptk-ban nem nevesített atipikus szerződés. Miután az **I. Zrt.** és a felperes között 2009. január 19. napját megelőzően jött létre alvállalkozói szerződés, a konzorciumi szerződés 2009. február 2-ai megszűnése nem érinti az abban vállalt kötelezettséget, amely szerint a konzorciumi szerződés alanyai feladataik teljesítéséért és az azokból eredő kockázatokért külön-külön egyetemlegesen és korlátlanul felelősek a megrendelővel és az alvállalkozókkal szemben.

Kereseti kérelmét harmadlagosan a Ptk.6.§-ára és 355.§ (1), (2) és (4) bekezdésére alapította. Hivatkozott arra, hogy a felperes a perbeli szerződést kizárólag az **I. Zrt.** és az alperes egyetemleges felelősségére figyelemmel kötötte meg.

Az alperesnek az **I. Zrt.** felé történt teljesítését az **I. Zrt.** a felperes részére nem utalta át.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a perbeli követelést már megfizette az **I. Zrt.**, mint a felperes szerződéses partnere részére. Az a körülmény, hogy ezt az összeget az **I. Zrt.** nem fizette meg a felperesnek, az alperesnek nem róható fel. Mivel az alvállalkozási szerződés tervezetében és a véglegesen aláírt szerződés tartalmában lényeges eltérések voltak, az alvállalkozói szerződés a felperes és az **I. Zrt.** között 2009. február 18-a előtt nem jöhetett létre. Az alvállalkozói szerződés létrejöttékor azonban az **I. Zrt.** és az alperes közötti konzorciumi szerződés már megszűnt, ezért a konzorciumi szerződés 2.1. pontjában írt egyetemleges felelősség alapján az alperesnek helytállási kötelezettsége nincs. Utalt arra is, hogy a konzorciumi szerződésből megállapítható, hogy a 2.1. pontban írt egyetemleges felelősség alól kivétel a 2.5. pontban írt saját kivitelezésben teljesítés. Az alvállalkozói szerződésben a megrendelő egyedül az **I. Zrt.** volt és nem a konzorcium.

Vitatta azt a felperesi tényállítást is, hogy a felperes kizárólag az **I. Zrt.** és az alperes egyetemleges felelősségére figyelemmel kötötte volna meg a vállalkozói szerződést. Utalt arra, hogy erre a körülményre a felperes a 2009. július 9-én kelt keresetlevelében nem hivatkozott. Először a 2010. január 19-ei nyilatkozatában hivatkozott az alperes egyetemleges felelősségére azzal, hogy erről az alperes által a jelen perben becsatolt iratból szerzett tudomást. Megállapítható, hogy a felperes követelésének biztosítéka - az utóbb érvénytelennek nyilvánított - az engedményezési szerződés volt. A felperes nem köthetett alvállalkozói szerződést 2009. évben olyan körülményre alapítva, amelyről csak 2010-ben szerzett tudomást.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 7.869.000 forint perköltséget.

Megállapította, hogy a felperes, valamint az **I. Zrt.** között az alvállalkozói szerződés 2009. február 4. napján jött létre, amely a 2009. február 18-ai véleményeltérési nyilatkozattal együtt volt érvényes. Az alvállalkozói szerződés tartalmát érintő lényeges kérdésekben eltérés volt a végleges szerződés 2009. február 4. napján történt aláírásáig, illetve a 2009. február 18. napján kelt véleményeltérési nyilatkozat szerint a szerződés csak a véleményeltérést elfogadó jóváhagyó nyilatkozattal együtt érvényes. Erre figyelemmel nem fogadta el a felperesnek azt a hivatkozását, hogy az **I. Zrt.** és a felperes között az alvállalkozói szerződés már 2009. január 19. napját megelőzően létrejött. Megállapította ezért, hogy a felperes a perben nem bizonyította, hogy a konzorciumi szerződés

megszűnését megelőzően jött volna létre alvállalkozói jogviszony a felperes és az I. Zrt. által képviselt konzorcium között, ezért az elsődleges és másodlagos kereseti kérelmet is megalapozatlannak találta.

Rögzítette, hogy a felperes 2009. július 9. napján kelt kereseti kérelme nem tartalmazott utalást a konzorciumi szerződésen alapuló egyetemlegességre, erről a felperes először 2010. január 19. napján nyilatkozott, és 2010. február 10. napján kelt előkészítő iratában hivatkozott arra, hogy az egyetemleges felelősségről az alperes által becsatolt perbeli iratból szerzett tudomást. Erre figyelemmel a harmadlagos kereseti kérelmet is elutasította, miután a perben a felperes nem bizonyította, hogy a perbeli szerződést kizárólag az I. Zrt. és az alperes egyetemleges felelősségére figyelemmel kötötte meg.

Az ítélet ellen, elsődlegesen annak megváltoztatása és a kereset teljesítése, másodlagosan részbeni megváltoztatása és az alperes javára megítélt perköltség 2.000.000 forintra történő mérséklése érdekében a felperes terjesztett elő fellebbezést.

Fellebbezésében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a konzorciumi szerződés a Ptk.568.§ (1) bekezdésében szabályozott polgári jogi társaság, másodlagosan arra hivatkozott, hogy a konzorciumi szerződés a Ptk-ban nem nevesített atipikus szerződés, amely tekintetében kifejtette, hogy a konzorciumi szerződés alanyainak egyetemleges fizetési kötelezettsége a konzorciumi szerződés 2009. február 2-ai megszűnését követően is fennállt azokkal az alvállalkozókkal szemben, amelyekkel az alvállalkozói szerződés a konzorciumi szerződés megszűnését megelőzően jött létre.

Előadta, hogy az alvállalkozói szerződés 2008. decemberében létrejött a felperes és az I. Zrt. között, amelyet a felperes a perben bizonyított. Utalt arra, hogy az I. Zrt. által írt 2008. október 30-án a felperes részére megküldött faxüzenetben az I. Zrt. megrendelte a tárgyi létesítmény előregyártott falszerkezetének gyártását és szállítását 189.000.000 forint + ÁFA vállalási ár ellenében és kérte a megrendelés visszaigazolását. Az ajánlattevő a felperes, az ajánlat elfogadója az I. Zrt. volt a Ptk.213.§ (1) bekezdése alapján. A felperes által írt 2008 decemberében az I. Zrt. részére megküldött faxüzenet a vállalási árat az időközben megállapodott 82 db pillér összegére figyelemmel 240.000.000 forintra emelte meg. Ezzel a faxüzenettel a felperes egyrészt visszaigazolta az I. Zrt. 2008. október 30-ai megrendelését, másrészt ezen időpontot követő megállapodásra figyelemmel új vállalási árat rögzített. Miután a Ptk.213.§ (1) bekezdése nem követeli meg az árajánlat elfogadásának visszaigazolását, az alvállalkozói szerződés létrejöttének időpontjaként 2008. október 30. napja is megjelölhető, azonban a felperes 2008 decemberében küldött faxüzenete, valamint az a tény, hogy a felperes a teljesítést 2008 decemberében kezdte meg, alátámasztja azt a felperesi állítást, hogy az alvállalkozói szerződés 2008 decemberében jött létre. Kifejtette, hogy a Ptk. írásbeli alakot a vállalkozási szerződésre nem ír elő, illetve utalt arra is, hogy a 2008. december 31-én kelt teljesítésigazolás szintén a szerződés 2008 decemberében történt létrejöttének bizonyítéka. A 2009. február 4-ei alvállalkozói szerződés és a 2009. február 18-ai véleményeltérési nyilatkozat a már létrejött alvállalkozói szerződés írásba foglalásának, illetve módosításának, kiegészítésének minősíthető. Mindezeket összegezve megállapítható, hogy a felperes és az I. Zrt. között az alvállalkozói szerződés a konzorciumi szerződés megszűnését megelőzően létrejött, az alperes fizetési kötelezettsége ezért az elsődleges és másodlagos jogalapon is fennáll.

Álláspontja szerint keresete a harmadlagos jogalapon is megalapozott, figyelemmel arra, hogy a felperes és az I. Zrt. között az alvállalkozói szerződés a konzorciumi szerződés megszűnését megelőzően létrejött. Előadta, hogy a felperes az eredeti keresetét a közte, mint engedményes és az

I. Zrt., mint engedményező között 2009. február 4-én létrejött engedményezési szerződésre alapította, ezért értelemszerűen nem foglalkozott a konzorciumi szerződésben rögzített egyetemleges felelősséggel, erre csupán azt követően kényszerült, hogy a jogerős ítélet megállapította az engedményezési szerződés érvénytelenségét. A felperes 2010. január 19-ei és 2010. február 10-ei előkészítő irata nem tartalmaz olyan kitételt, hogy az alperes által a perben csatolt iratból szerzett volna tudomást a felperes a konzorciumi szerződés tartalmáról. Hivatkozott az alvállalkozói szerződés megkötése során eljáró L. tanú vallomására, aki előadta, hogy az alvállalkozói szerződés létrejöttét megelőzően tudomással bírt a konzorciumi szerződésről, ezáltal annak lényegi tartalmáról is.

Másodlagos fellebbezési kérelmével kapcsolatban előadta, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított, az alperes javára fizetendő 7.869.000 forint ügyvédi munkadíj sem a pertárgy értékével, sem a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel nem áll arányban, az jelentősen eltúlzott mértékű.

Az alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Fellebbezési ellenkérelme indokaként az elsőfokú eljárásban előterjesztett előkészítő irataiban kifejtett perbeli védekezésére hivatkozott. A másodlagos fellebbezési kérelemmel kapcsolatban arra utalt, hogy az ügyvédi megbízási díj szabad megállapodás tárgya. Álláspontja szerint az ügyvédi megállapodásban szereplő 2,5%-os mértékű ügyvédi munkadíj nem eltúlzott különös tekintettel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendeletben meghatározott, sávosan alkalmazandó 5, 3 és 1%-os mértékű megállapítható munkadíjakra, az alperesi képviselő által szerkesztett számos beadványra és mellékleteire, valamint az eljáró ügyvéd székhelyétől eltérő bíróság előtti pervitelre. Előadta, hogy a megállapodásban szereplő munkadíj kiterjed a másodfokú eljárásban felmerülő munkadíjra is.

A fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság is elfogadta ítékezése alapjául.

A másodfokú bíróság a fellebbezés kapcsán elsőként azt a kérdést vizsgálta, hogy mikor jött létre alvállalkozói szerződés az I. Zrt. megrendelő és a felperes vállalkozó között. A másodfokú bíróság ebben a körben osztotta a felperes fellebbezésében foglaltakat.

A vállalkozói szerződésre nincs formakényszer, a vállalkozói szerződést a felek akár írásban, akár szóban, de ráutaló magatartással is megköthetik a Ptk.216.§ (1) bekezdése alapján. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság tévesen vonta le azt a következtetést, hogy a felek között az alvállalkozói szerződés csak 2009. február 18. napján jött létre. Az I. Zrt. megrendelő által 2008. október 30. napján megküldött megrendelés alapján a felperes megkezdte a teljesítést, amelynek bizonyítéka a 2008. december 31-én kiállított teljesítési igazolás, amely a 2009. január 19-ei számla alapjául szolgált. A 2009. február 18-át megelőző, illetőleg 2009. február 4-ét megelőző korábbi teljesítmésmegrendelés, korábbi teljesítési igazolás és korábbi számla alapján megállapítható, hogy a felek között a vállalkozói jogviszony létrejött. A 2009. február 4. napján létrejött írásbeli alvállalkozói szerződés ennek a korábban létrejött szerződésnek a módosítása, kiegészítése, írásba foglalása volt, a véleményeltérési nyilatkozat pedig ennek az írásba foglalt szerződésnek a módosítása.

A 2009. február 4. napján létrejött alvállalkozói szerződés 2. számú mellékletébe foglalt pénzügyi ütemezés az 1. és 2. szakaszra a szerződés aláírását megelőző teljesítési határidőket rögzít, ez

ugyancsak a szerződés korábbi létrejöttének a bizonyítéka. Az a körülmény, hogy az írásba foglalt 2009. február 4. napján kelt alvállalkozói szerződést 8.b. pontja rögzíti, hogy a szerződés csak kétoldalúan és cégszerűen aláírt megállapodással lehet módosítani, kiegészíteni vagy megszüntetni a 2009. február 4-ei szerződésmódosításra és az ezt követő szerződésmódosításokra vonatkozott, nem zárja ki azonban a felek közötti alvállalkozói szerződésnek 2009. február 4-ét megelőző létrejöttét.

A következő eldöntendő kérdés az volt a perben, hogy kik között jött létre az alvállalkozói szerződés, a konzorcium, mint megrendelő és a felperes, mint vállalkozó, vagy az **I. Zrt.**, mint megrendelő és a felperes, mint vállalkozó között.

A perben a felperesnek kellett bizonyítani, hogy az alvállalkozói szerződés a konzorcium és a felperes között jött létre, és az **I. Zrt.** a konzorcium képviselőjeként járt el a szerződés megkötése során. A felperes e bizonyítási kötelezettségének a perben a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem tudott eleget tenni.

A per során csatolt és a másodfokú bíróság felhívására az alperes által a periratokhoz ismételt Pf.7. sorszámon csatolt 2008. november 3. napján létrejött 3. számú megállapodás a **W. Kft.** alperes és az **I. Zrt.** között jött létre. E megállapodásban a felek rögzítették, hogy a **D.** előregyártott vasbetonszerkezet gyártás, szerelés munkát az **I. Zrt.** a közösen kialakított rögzített átalány áron elvégzi a 2008. október 2-án kelt generálszerződésben és a 2008. október 3-án kelt konzorciumi szerződésben foglaltak szerint. Ez a megállapodás, valamint a felperes keresetéhez mellékelt a 2009. február 4. napján az **I. Zrt.** és a felperes között aláírt alvállalkozói szerződés azt támasztja alá, hogy a munka elvégzésére az **I. Zrt.** nem a konzorcium képviseletében, hanem saját nevében szerződött. Ezt az alperesi védekezést támasztják alá a perbeli tanúvallomások is (**M., T. ...**13. jkv. 2., 5. o.), ezért a másodfokú bíróság az elsődleges és másodlagos jogcímen előterjesztett kereseti kérelmek tekintetében is megalapozatlannak találta a fellebbezést, és helyesnek találta a kereset elutasítását az elsőfokú ítéletben kifejtett indokoktól eltérő indokok alapján.

Megalapozatlan a fellebbezés a Ptk.6.§-ára alapított kártérítési jogcímen is. E körben ugyancsak a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az alvállalkozói szerződést kizárólag a konzorciumi szerződésben foglalt egyetemleges felelősségre tekintettel kötötte meg. Ennek az elsőfokú ítéletben rögzített indokokon túl ellentmond **L.** tanúvallomása is (...13. jkv. 8. o.), aki előadta, hogy ő maga szorgalmazta az engedményezési szerződés megkötését az **I. Zrt.** és a felperes között. Ha a felperes a szerződés megkötésekor tisztában lett volna a konzorciumi szerződésben vállalt egyetemleges kötelezettségről, szükségtelen lett volna az engedményezési szerződés megkötése, hiszen követelése teljesítését az egyetemleges felelősségre tekintettel az alperes alvállalkozójaként a felperestől közvetlenül követelhetné volna. Ahogy arra az elsőfokú bíróság helyesen utalt, a felperes sem a keresetlevelében, sem azt követő nyilatkozatában az egyetemleges felelősségről nem tett említést, és a perben úgy nyilatkozott, hogy a konzorciumi szerződésben foglalt egyetemlegességet csak a szerződés megkötését követően, a perben ismerte meg.

Megalapozatlannak találta végül a fellebbezést a másodfokú bíróság a pernyertes alperes javára megítélt perköltség tekintetében is. A pertárgy értékére, az alperesi képviselő perben elvégzett ügyvédi munkája mértékére és arra az alperesi nyilatkozatra tekintettel is, hogy az ügyvédi megállapodásban szereplő munkadíj magában foglalja a másodfokú eljárásban pernyertesség eseteire megállapított perköltséget is, a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság által megítélt perköltség nem eltúlzott mértékű, annak mérséklésére ezért nem látott indokot.

A sikertelen fellebbezésre tekintettel a felperes pervesztessége folytán, a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján viselni tartozik a fellebbezésére lerótt fellebbezési eljárási illetéket. Az alperes másodfokú eljárásban tett, perköltségre vonatkozó nyilatkozatára tekintettel az alperes javára a másodfokú bíróság külön másodfokú perköltséget nem határozott meg.

Pécs, 2016. április 21.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, Dr. Kutasi Tünde s.k. bíró